

אוסף סיפורים "שסא"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך שמואל אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

בזכות הוויתור II "פניני פרשת השבוע"

הסיפור הבא מתרחש במודיעין עילית, בבניין מגורים שקט בדרך כלל. בדרך כלל, אמרנו, כי כשאחד השכנים ביקש להרחיב את הדירה, הפך השקט לסערה מחרישת אוזניים, וכל השכנים בבניין נסחפו למחלוקת אדירה ומאיימת ... יום ועוד יום חולף, וכל הניסיונות להרגיע את הרוחות הפכו לרוחות שמלהיטות עוד יותר את התבערה הגדולה. שכנים שבימים כתיקונם חיו בשלום ובאהבה, הפכו לשנואי נפש אלו לאלו. יודעי דבר כבר דברו על דין תורה עקוב מדם שיימשך מספר שנים, ומחול ההשמצות יצא לדרך ...

לא הרחק משם מתגורר דודי, הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א, ממנו שמעתי את הסיפור, כששמע את דבר המעשה נכמר ליבו, והוא החליט לנסות להשכין שלום בין הניצים, ולהשיב את האווירה הטובה בבניין לקדמותה. הוא ניגש לבית אחד השכנים, ומיד כשהחל לדבר על הנושא נענה בטריקת דלת קולנית, הם לא אבו לשמוע על הצעת פשרה כלשהי. אך הוא לא אמר נואש. השכנת שלום חשובה מידי מכדי לוותר עליה רק בגלל טריקת דלת חטופה, והוא מיהר לפנות לבית השכן השני. גם כאן לא התקבל בזרועות פתוחות, תהומות של שנאה עמדו בין הצדדים, אך הוא ניסה בכל זאת להנמיך את גובה הלהבות, להמיס את חומות המחלוקת. ואז, כשהחל לדבר עם בעלת הבית, שהייתה כעוסה מאוד על עצם הרעיון לנסות לעסוק בהליכי שלום, שכן ברי לה שהשכנה מהקומה העליונה היא אישה רעה וחובבת בצע, וחפצה להרחיב את הבית על חשבונה וכו' וכו' – נצנץ בו רעיון, והוא פנה אליה ושאל: 'האם את זקוקה לישועה כלשהי? האם יש משהו שמעיב עליך ואת זקוקה לפתרונו מאת ה'?' 'על אתר נענתה האישה ואמרה, כי בביתם בחור מבוגר שכבר שנים מוצעות לו הצעות שידוכים, אך כולן נופלות מסיבה שאינה ברורה. הצער והכאב אוכלים בה בכל פה, היא כבר לא יכולה לראות את בנה הולך ומתבגר ואין לאל ידה להושיע. הרב טורק נענה מיד ואמר: 'ראי נא, אינני יכול לתת הבטחות, איני בדרגה הגבוהה והנעלית הזו, אך בטוחני שאם התורה מבטיחה למי שמוותר את המתנות הגדולות ביותר – כך יהיה גם במקרה שלכם. אין לי ספק כי כשהקב"ה יראה שאת מוותרת – מיד ייענה לבקשתך וימלא את ביתכם במצהלות ששון ושמחה, חתן וכלה בקרוב מאוד!' הרב סיים את דבריו באיחול חם, והאישה החליטה להיענות לאתגר. קל זה לא היה, אבל היא החליטה להתגבר על כל המשקעים, לשים בצד את השנאה הישנה, ולהתקשר לשכנתה ולהודיעה כי היא מוותרת ...

ואז, ממש כמו בסיפורים, כשבוע וחצי לאחר מכן צלצל הטלפון של הרב טורק. על הקו האם המאושרת, המזמינה אותו להשתתף בשמחת אירוסי בנה בשמחה ובטוב לבב. 'היה שווה לוותר, היה שווה לוותר!', שאגה המחותרת הטריה בשמחה, 'נושענו בזכות הוויתור, בזכות הבריחה ממחלוקת!' וסיפור מופלא זה, המטיב לבטא את עוצמת הברכה והשמחה הטמונה בויתור, אין כמוהו כדי ללמדנו: לפעמים, כל מה שמעכב אותנו מרגעי השמחה, מישועה מופתית, מהאושר הנכסף, היא מריבה מטופשת אחת, מחלוקת מיותרת אחת. כמה כדאי להנמיך את הלהבות, לכבות את הבעירה, לשוב לחיי שלום ושלווה. ככל

שנרבה שלום ואחוה, ככל שחיינו יהפכו למאושרים וטובים יותר, כך נזכה בשפע של ישועות, בברכת שמים מרוממת. הבה נרבה שלום ואחוה, הבה נרעיף על עצמנו שפע ישועות ושמחות, ברכה ואושר עד בלי די !

החולצות הבלויות

"לאחר אריכות ימי ושנותיי", פתחו בניו של הנפטר את צוואתו עוד קודם הלוויה, כפי שביקש, וראו שם בקשה מוזרה, "תפתחו את הכספת שבחדרי. שם מונחות שתי חולצות בלויות. תתלו אותן בבקשה בסלון, מול כל אלה שיבואו לנחם. על חולצה אחת תתלו פתק גדול ועליו כתוב 'זבחים', על החולצה השנייה תתלו פתק ובו כתוב 'מנחות'..."

האנייה עמוסת הפליטים הגיעה אל חופי אמריקה, לאחר שנחלצה ברגעים האחרונים מאירופה שהחלה לבעור בתקופת ימי מלחמת העולם השנייה.

בין היורדים מן האנייה היה שמואל, נער צעיר שנמלט בעור שיניו מאירופה. בידו הייתה מזוודה ובה כל רכוש: טלית ותפילין, מעט בגדים ומספר ספרים. התגלגל שמואל ממקום למקום באמריקה, עד שמצא ישיבה כלבבו בה יכול לעסוק בתורה.

מלתחת הבגדים של שמואל מנתה בסך הכל שתי חולצות. חולצה אחת הוא לבש בימות השבוע וחולצה אחת בשבתות ובחגים בלבד. עבר זמן מה והחולצה של ימות החול התבלתה, עד שנראו בה חורים וחוטטים פרומים יצאו ממנה. עוד חודשים מספר חלפו, וגם אחותה - החולצה של שבת - הלכה באותה דרך...

שמואל התבייש מאוד בחולצותיו הקרועות. אך כסף לקנות חולצות חדשות לא היה לו. בלית ברירה החליט שמואל להישאר לבוש בחליפתו במשך כל היום. כך לא יראו החורים בחולצותיו.

הפתרון היה מעולה בשביל בית המדרש. אבל בחדר האוכל - שמואל קלט שהוא חריג. כל הבחורים יושבים לבושים בחולצה בלבד, ורק שמואל מופיע עם חליפה.

לאחר מחשבה החליט שמואל שהוא ירד מיד בסיום התפילות בישיבה לחדר האוכל. הבחורים עדיין מתעכבים מעט בבית המדרש, חלקם פונים לסדר דברים אחרים. הוא יהיה בין הראשונים בחדר האוכל, יאכל במהירות ויעלה שוב לבית המדרש. בין הבחורים המעטים ששוהים באותה שעה בחדר האוכל, לא הפריעה לו העובדה שהוא לבוש בחליפה.

מדי יום סיים שמואל את ארוחתו בזריזות ועלה לבית המדרש. מהר מאוד הוא גילה שעד שהחברותא שלו מסיים לאכול ומגיע ללמוד אתו, יש לפחות רבע שעה יומית. שמואל החליט לנצל את פרק הזמן הזה ללימוד מסכת שאינה מסדרי הישיבה.

הוא בחר לעצמו את מסכת 'זבחים'. למד אותה פעם אחת, ופעם שנייה, בפעם השלישית למד אותה עם דברי התוספות, ובפעם הרביעית הוא למד אותה עם מפרשים. אחריה הגיע תורה של מסכת מנחות, שאף היא נלמדה פעמים מספר.

השנים חלפו ושמואל הקים את ביתו ושלח את ידו במסחר. הוא קבע עיתים לתורה וזכה לשני שולחנות של תורה וגדולה במקום אחד. ידענותו התורנית הייתה מופלאה וגם בעסקים הוא עשה חיל.

בצוואה שהשאיר ר' שמואל לבניו, ציווה אותם לשים את החולצות הבלויות מן הישיבה ששמר כל ימיו למזכרת, בסלון. מול כל המנחמים.

"רצוני שאנשים ישאלו מה סיפורן של חולצות אלה", הסביר ר' שמואל בצוואתו, "ומפני מה מודבקות עליהן תוויות של 'זבחים' ו'מנחות'. תספרו להם את הסיפור שלי, תלמדו אותם מה ערכה של רבע שעה! רבע שעה שאם מקפידים לנצל מדי יום, הדקות מצטברות לכדי שעות רבות מדי שנה וזוכים לקנות שליטה אף במסכתות מורכבות כמו זבחים ומנחות..."

המסמר שהציל (שלמים מציון)

מעשה נפלא שספר הגאון רבי חיים שינקר - ראש ישיבת "דרכי משה". המעשה מתייחס לאותן שנים שבהן למד בבחורותו בישיבת פוניבז', והיה ישן באותו חדר יחד עם הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל והגאון רבי משה אהרן ברורמן .

באחד מערבי השבתות, דקות ספורות לפני הדלקת נרות, נכנס לחדרם אחד הבחורים שבישיבה ובידו מעטפה עם סכום כסף גדול מאד, ובקש להטמין את הכסף בחדרם עד מוצאי שבת . הבחור היה חתן כשבוע לפני החתונה וקיבל מהוריו את הכסף כתשלום עבור הדירה בה יגורו הוא וכלתו, והיה אמור מיד אחר השבת להעביר את הכסף לבעל הדירה . כאשר התקרבה השבת, חשש הבחור להשאיר את הכסף בחדרו, שמא הידיעה על הכסף הרב תגיע לאזנים שאינן ראויות . החתן נכנס לחדרם, סגר את הדלת וסיפר את הסיפור.

חברי החדר שמחו מאד על האפשרות לעזור לו, ומיד מצאו מקום ראוי להטמנת הכסף - בתוך ארון הכביסה מתחת לכל הבגדים . הם לקחו גרב גדול, שמו בתוכו את הכסף, הוציאו את כל הכביסה מהארון, ואת הגרב עם הכסף הניחו בתחתית הארון , ולאחר מכן החזירו את הכביסה למקומה, באפן שאף אחד לא אמור להעלות על דעתו שבתוך הכביסה מונח גרב שבתוכו סכום כסף כה רב .

במוצאי שבת חזר הבחור כדי לקחת את כספו, ולהפתעתו הכסף איננו... חברי החדר היו בהלם גמור: לאן נעלם הכסף? הם הוציאו את כל הכביסה ובדקו בגד בגד, אולם הכסף לא נמצא. החדר בכללותו היה מסודר לגמרי, כך שלא היה ניכר שביקר בו איזה גנב, אי לכך הפלא היה גדול, לאן הכסף נעלם... ?

בין הבחורים שהיו בחדר באותו יום, היה בחור חדש משיעור א' שעתה התחיל את דרכו בישיבה. הבחור היה שקט ועדין, לא הכירו אותו מספיק כדי לדעת אם תוכו כברו. הבחור הצעיר שהה בחדר והיה עד לכל מהלך הטמנת הכסף. טבעי מאליו שהחשד ייפול עליו. הבחור הצעיר לא היה טיפש, והתחיל לדמיין לאיזו צרה צרורה הוא נכנס. בתחילה ייגשו אליו הבחורים החשובים הללו ויאמרו לו בשקט: "לכל אחד יש ניסיונות, אנחנו מבינים שכנראה לא עמדת בניסיון ולקחת את הכסף, בוא תחזיר את זה בשקט ולא נספר לאף אחד ונגמור את הסיפור." הוא כמובן יכחיש את הכל מכל וכל, שלא נגע בכסף ואין לו מושג היכן הוא ולאחר מכן סיפור הגניבה יתפרסם בישיבה, וכולם יאמרו מי יכול להיות שגנב את הכסף, כנראה הבחור הצעיר, שהרי כל חברי החדר הם בחורים צדיקים. הבחור ממשיך בדמיונו ואומר לעצמו: "אפילו אם אני ארצה לשלם את הכסף הזה רק כדי להסיר מעל ראשי את הביזיון הנורא הזה, אין באפשרותי לעמוד בסכום כל כך עצום. אפילו אם הורי ימכרו את ביתם, שגם זו דירה עלובה בדמי מפתח, גם כן לא יצליחו לשלם את הסכום הזה." חלפו עוד כמה דקות שהבחור שקוע בדמיונותיו, ולפתע קורה דבר מעניין, הבחור בן ציון פלמן מסתודד עם הבחור אהרן ברוורמן, לוחש לו באזנו איזה משפט קצר, ולאחר מכן שניהם משתתקים וחושבים... לאחר דקה הבחור ברוורמן מתעשת, מוריד את הכובע ואת החליפה ולאחר מכן מוריד גם את הסוודר. לבו של הבחור מתחיל לרעוד, הוא בטוח שהוא עומד עכשיו לגשת אליו... וסופו קרב. אבל לא, במקום לפנות אליו הוא מתכופף לתוך הארון שהיה עמוק, מכניס את ראשו, ולא הסתפק בכך אלא נכנס כולו בתוך הארון. הבחור רואה ומתפלא מה הוא עושה שם, הרי כבר הוציאו את כל הדברים מהארון, וכולם ראו שאין בתוכו כלום, ומה יש לו להמשיך ולהתבונן שם ולהיכנס לתוכו. חצי דקה הוא שהה בארון, ולהפתעת כולם הוא יוצא כשבידו הגרב עם הכסף.

התברר שבסוף הארון למטה נוצר פתח קטן בין הארון לקרש בגב הארון, וכאשר הניחו שם ביום שישי את הגרב ועליו את כל הכביסה, הסדק התרחב מעט מחמת עומס הכביסה והגרב נדחף ונפל דרך הסדק למטה. התברר שהיה כאן נס גדול, כי בדיוק במקום שבו נפל הכסף היה פתח של צינור ביוב, והכסף אמור היה ליפול שם ולהיעלם, אלא שמסמר שבלט בסוף הארון גרם שהגרב נתפס בו ובזכותו לא נפל הגרב לגמרי לביוב. אבל מה הסתודדו לפני כן שני הבחורים? התברר שכאשר הבחור בן ציון ראה שאין את הכסף ואין במי לחשוד אלא בבחור הצעיר, הוא פנה לבחור אהרן ואמר לו: "לפני שאנחנו הולכים לחשוד במישהו, צריך לזכור את דברי החפץ חיים שאמר שהסיבה שהקדוש ברוך הוא ברא לאדם סברא עקומה היא כדי שכאשר הוא רוצה לחשוד במישהו שעשה איזה דבר, צריך קודם לדון לכף זכות אפילו בסברא עקומה. לכן בוא נחשב בסברא עקומה לאן יכול הכסף להעלם." וכך הגיעה המחשבה, אולי כאשר הארון היה מלא בבגדים נדחף מעט הקרש של הארון ונוצר סדק קל והכסף נפל שם...

בימי ספירת העומר הללו, ימים בהם אנו מתכוננים לקבלת התורה, ראוי לזכור יסוד זה, שגם במקום שנדמה לאדם שהוא הצודק, ויש לו הוכחות על כך, בכל זאת זה לא מוכרח, וצריך עוד ועוד לבדוק אם לא טעה במעשיו.

השתדלות VI (פניני פרשת השבוע)

אחת הישיבות החשובות ורבות המעלה בלונדון של לפני כשבעים שנה, היתה ישיבת 'תורת אמת', בראשה עמד הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל. על קול התורה הפועם בעוז בהיכל הישיבה, העיבה דאגת המחיה היומיומית, כאשר המצב הכלכלי הדחוק באותה תקופה גרם לכך שהיו ימים בהם שררה חרפת רעב של ממש בישיבה, ופשוט לא היה לתלמידיה מה לאכול.

ביום מן הימים, כשהדוחק החמיר עד מאוד, קרא ראש הישיבה לאחד מתלמידיו, וביקש ממנו להתדפק על פתחי נדיבים ולבקש את עזרתם, להצלת הישיבה ותלמידיה מחרפת רעב. למרות שמעודו לא הורגל לכך, נענה התלמיד לאתגר ויצא בשעת ערב לחזר על פתחי נדיבים, לבקש את עזרתם.

התלמיד יצא למשימה, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים. ברוב הבתים סירבו לפתוח את הדלת, ובמעט שפתחו - הגיבו במשיכת כתפיים או ב'אין לנו לתת' סתמי. היו גם מי שהעמידו כלבים בחזית ביתם כדי למנוע מסתננים מסוגו, היו גם כאלה שתלו בחצר הבית מודעה המזהירה בחורים כמוהו מלדפוק בדלת... כך או כך, שעות על גבי שעות צעד הבחור מדלת לדלת, ובסופו של דבר שב לישיבה בפחי נפש, כשלא הצליח לגייס ולו פרוטה אחת! למחרת היום, ישב התלמיד כמדי יום בהיכל הישיבה ועסק בתורה, כשלפתע נקרא לשיחה עם ראש הישיבה. לבו החסיר פעימה, הוא תכנן להתנצל על הכישלון המחפיר, ולטעון שעשה כל שביכולתו אולם ההצלחה לא האירה לו פנים... הוא היטיב לסדר את מחשבותיו

ו'תירוציו' בראשו, ואז נכנס לראש הישיבה שדווקא קיבל אותו בחיוך רחב, ואמר: 'ישר כוחך, תלמידי ר' משה, יישר כח גדול ועצום. אשריך שפעלת כה רבות, הצלת הישיבה נזקפת לזכותך!' - אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחמימות...

התלמיד הנבוך הופתע, וניסה לתקן. בגמגום קל הסביר שאינו יודע על מה מדובר, הן לא הצליח כלל לגייס ולו פרוטה אחת, ואין לו מושג על איזו הצלחה ראש הישיבה מודה לו כל כך... אולם ראש הישיבה שב והודה לו, כשהוא מסביר: 'הלא תדע בני, כי היום בבוקר הגיע יהודי והעניק לי תרומה בסך 25 לירות שטרלינג!' - סכום משמעותי באותם ימים. 'ואיך, איך זה קשור אליי?' - שב התלמיד ושאל במבוכה. 'ניחא, יהודי הגיע והעניק תרומה נכבדה לישיבה - זה בוודאי משמח. אולם, איך זה קשור לכישלונך המוחלט במסע גיוס הכספים שלי אמש'!?

ראש הישיבה התחייך, הניף ידו בביטול והשיב: 'אה, וכי אתה חושב שיהודי יוצר את ההצלחה במו השתדלותו? וכי נראה לך שבורא עולם נותן כסף לאדם לפי מידת מאמציו? לא ולא, בני! - הקדוש ברוך הוא שולח לנו כסף להצלת הישיבה, ותנאי התנה במעשה בראשית שלא נקבל את מה שמיועד עבורנו - אלא אם נעשה השתדלות. ובכן, אתה עשית את ההשתדלות, ולכן בורא עולם שלח את הכסף ממקור אחר'!

ראש הישיבה שתק קמעא והוסיף: 'התפיסה כביכול ההצלחה שלנו היא תוצאה של השתדלותנו - אינה אלא טעות מוחלטת! אמת ויציב, יהודים מחויבים לעשות השתדלות, אותה עשית בכל כוחך. התוצאה? - אותה מעניק בורא עולם בדרכו שלו, והוא שלח לנו את התרומה הנכבדה הבוקר, לאור השתדלותך אמש'!

ראש הישיבה סיים את דבריו המאירים, ושב והודה לתלמידו על מאמציו, שהובילו לתוצאה - אם כי ממקור אחר. התלמיד, לימים הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א - ראב"ד 'העדה החרדית', סיפר את הסיפור לתלמידיו, והוסיף את המסר הברור, אותו נחוץ כל כך לזכור:

יהודים מחויבים לעשות השתדלות, זה התפקיד שבורא עולם הטיל עלינו, ועלינו לעמוד בו. לצד זאת, הבה נזכור כי ההצלחה אינה תוצאה של מעשי ידינו, אנו לא יוצרים אותה, מי שיוצר אותה הוא אבינו שבשמים, בו אנו בוטחים ועליו אנו סומכים, והוא השולח לנו את ההצלחה, את ההישגים, את התועלות, את כל מה שאנו זקוקים לו. הבה נחדד את המסר הזה בליבנו, כדי לזכור שגם אם משהו התערער ביציבותנו באישית בימים אלה – הרי מה שהתערער הוא היכולת לעשות השתדלות, ולא הספק האמיתי של הפרנסה, ההצלחה, השגשוג העסקי או ההישגים הנשאפים. הספק האמיתי הוא אבינו שבשמים, רק עליו אנו סמוכים ורק בו אנו בוטחים!! וככל שנחדד את החשיבה הזו בליבנו, כך ייקל עלינו לבטוח בה' ולסמוך רק עליו, לא להאמין בכוחותינו או בכישורינו אלא רק בכוחו ובגבורתו של בורא עולם, ואז נזכה לראות בחסדו וברחמיו, באוצרות השפע שהוא מרעיף עלינו ובהצלחתנו האמיתית והמלאה!

"והערב נא ה' אלוקינו" (דרשו)

הגאון רבי זבולון גרז זצ"ל, אב"ד רחובות, סיפר מעשה מופלא שהיה עד לו במחיצת רבו הגדול, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הסבא מסלבודקה. ה'סבא', כידוע, היה מגדולי המחנכים בדורו, אשר עיצב את אישיותם של מרבית מרביצי התורה בדורות האחרונים, שנמנו על תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

מנהג היה לו ל'סבא' לקרוא בכל ערב לשלושה בחורים שונים מהישיבה, איתם עסק בשיחה תלמודית על הסוגיא הנלמדת בישיבה, ובין השיטין הדריכם באורחות חיים, וישר נתיבותיהם על דרך המלך, בחכמה ובתבונה יתרה הנודעת לו, לאיש ענק הרוח.

בערב אחד, כאשר הגיע תורו של רבי זבולון להיוועד עם ה'סבא', הוא נכנס אליו עם שני בחורים נוספים, שאחד מהם היה 'עילוי' עצום ומתמיד גדול, שהקדיש את כל עתותיו לתורה, ונחשב לאחד מטובי בניה של הישיבה. כשנכנסו לחדרו, הסתכל ה'סבא' בעיניים חודרות לכוון פניו של הבחור ה'עלוי', והתבטא במלים חריפות: "אוי! יש לך פרצוף של גוי!" הבחורים קפאו על מקומם. הם לא הורגלו לשמע מפי ה'סבא' סגנון משפטים כמו זה. ככלל, ה'סבא' היה ידוע כמי שזהיר מאד בדבריו ובורר את מילותיו בקפידה.

ה'סבא' הפר את הדממה כששאל את אותו תלמיד: "תאמר לי, תלמידי היקר: מהיכן אתה מגיע?" מי ששמע את הדברים, היה בטוח שמן הסתם יש דברים בגו, והתלמיד אכן הגיע ממקום בלתי ראוי. אך לא - בתחילה אכן חשש הבחור להגיב, אך לבסוף אזור אמץ ואמר בפני רבו בהכנעה: "מורי ורבי, עפר אני תחת כפות רגליו, ומבקש אני את סליחתו, אבל בא אני מהישיבה הקדושה, שם הייתי היום מעלות השחר, ועד עתה לא עזבתי את בית המדרש. "שוב נעץ בו הרב עיניים חריפות, ושאל: "תאמר לי בזה הרגע: מה עשית שם, בבית המדרש?" ושוב מי ששמע את הדברים הרהר לעצמו: "מי יודע מה עשה אותו הבחור בסתר ובאין רואים..." הבחור נעמד ואמר ברגש: "מורי ורבי, עפר אני תחת כפות רגליו, אולם ישבתי מהבוקר ועד הלילה ולא פסקתי מלהגות בדברי תורה. בנוסף התפללתי כראוי, ואף למדתי מוסר. מלבד זאת לא עשיתי מאומה!" לשמע דבריו הגיב

ה'סבא': "נו, אם כן, כמה צודק אני שיש לך פנים של גוי!" וכאן הסביר ה'סבא' את פשר דבוריו בנימת תוכחה: "הרי כל כך הרבה למדת! כל כך הרבה התפללת! למדת מוסר! התנהגת במידות טובות! עלית והתעלית – מדוע לא רואים את השמחה על הפנים שלך?!" יהודי חייב להקרין אושר! לשמוח בלימוד התורה ובקיום המצוות!

לדון לכף זכות (פניני פרשת השבוע - פר' קדושים)

שמחה גדולה התפשטה בחלל בית הכנסת, עת נודעה הבשורה המשמחת: ר' פנחס ד., מוותיקי המתפללים, אירס את בתו בשעה טובה ומוצלחת. השמועות דיברו כי אירוסייה התעכבו זמן רב בשל חוסר יכולת כספית של אביה, והנה – ברוך ה' הגיע הדבר לידי גמר, ור' פנחס זוכה לערוך שמחה במעונו...

כבר למחרת יום האירוסין, פנו אליו ידידיו והציעו לבוא לעזרתו. הן יודעים הם את מצבו הכספי הדחוק, עד כמה הוא מתקשה בפרנסת בני ביתו בימי שגרה ועל אחת כמה וכמה בזמני שמחה. 'תנוח דעתך ר' פנחס', אמרו לו בידידות ואהבת אמת, 'אנו נארגן מגבית שקטה ומכובדת, ובעזרת השם נצליח לגייס כמה עשרות אלפי שקלים!'

פחות מחודשיים אחר כך, קיבל ר' פנחס לידידיו את מלוא הסכום, ומדובר היה בסכום נכבד עד למאוד. הוא הודה לחבריו בחום, לא מצא את המילים להוקיר אותם על מאמצייהם. הסכום שהצטבר אכן היה מכובד, הן כל מכריו נתנו למענו ככל אשר יכלו, רבים מהם חסכו מפיתם כדי להעניק לו הרבה יותר...

ואז הגיעו ההזמנות ששלח ר' פנחס, והיכו את כולם בתדהמה. החתונה תיערך באולמי 'היכלי היהלום', נכתב בהזמנה, אולם מפואר במיוחד בו עורכים אילי הון ושועי אולם את שמחות נישואי יקיריהם...

'התבלבל לו לר' פנחס', התלחשו מכריו, 'הוא בטח חושב שהכסף הזה הגיע בקלות, ובחר לבזבז אותו על אולם יוקרתי ומפואר בו אנו אפילו לא חושבים לחתן את ילדינו. והלא אדם במצבו הכספי יכול להסתפק גם ב'היכלי הנחושת', או ב'היכלי הכסף'. לקחת את הכסף שאספנו עבורו במאמץ רב ולבזבז אותו על עריכת אירוע יוקרתי במיוחד ב'היכלי היהלום'?

הימים נקפו, ופניהם של חבריו אינם עמו כתמול שלשום. הם לא הצליחו לדון אותו לכף זכות... אם הוא כה חסר יכולת - וכי ראוי שיבזבז את הכסף על אירוע מהודר ומפואר? וכי כך נוהגים בכסף שאספו חבריו בעמל ויזע רב?

ימים ספורים לפני החתונה, סיפר ר' פנחס לאחד מחבריו כמסיח לפי תומו: 'הלכתי למשרדי 'היכלי השמחה', כדי לקבוע חתונה ב'היכלי הנחושת', כראוי לאדם חסר יכולת כמוני. סגרתי עם הפקיד את התאריך, קבענו תפריט ומחיר למנה, סגרנו מחיר סופי, ואף נתתי לו תשלום מקדמה. ואז, סיפר ר' פנחס כשעיניו נפקחות לרווחה, 'נכנס לפתע המנהל, ושאל לשמי. משיחה סתמית התברר, כי אבי הציל את אביו של מנהל אולמות השמחה בימי השואה...

המנהל התרגש מהגילוי המסעיר, עיניו מלאו דמעות והוא הורה לפקיד על אתר: העבר את חתונת בני הזוג ל'היכלי היהלום', שדרג להם את התפריט לתפריט יוקרה, ותוסיף פרחים על חשבוננו... המחותן ישלם מה שתכנן לשלם על 'היכלי הנחושת', פרוטה לא יותר...

ר' פנחס חייך במבוכת מה: 'יצאתי משם ולא האמנתי. הן באתי לסגור על חתונה ב'היכלי הנחושת' ולפתע החתונה הועברה ל'היכלי היהלום'... העיקר שאני לא משלם פרוטה מעבר לעלות חתונה ב'היכלי הנחושת'. עכשיו הכל מובן?'

הסיפור, כפי שסיפרו מקורביו של ר' פנחס, מופיע בספר 'אבני חושן', וזועק לעברנו, מאיר בקול גדול: לדון לכף זכות! הן לעולם לא נדע למה פלוני נוהג כך, האם הוא נוהג כמליונר כשאינן לו, האם הוא משלם, כמה הוא משלם, ולמה. החיים מזמנים הפתעות, וכשנדע את הפרטים לאשורם – פעמים רבות לא נבין איך התפלאנו קודם לכן, איך לא הבנו לבד לדון לכף זכות!
הוי דן את כל האדם לכף זכות!

צדקה תציל ממות (ספר אמונה שלמה – שמות)

את הסיפור הבא שמעתי מפיו של הרב משה סחייק שליט"א, שנתן קוים לדמותו של הגיבור במאמר שפרסם, ואני אישית הכרתי את האדם שעליו מסופר הסיפור – הרב משה לב זצ"ל, שנלקח מאתנו לפני כשלוש שנים, לאחר ניתוח שהסתבך, יהיו הדברים לעילוי נשמתו.

העוברים ושבבים ברחוב דיזינגוף בתל אביב הכירו את הדוכן הקטן שמול הסנטר. מדי יום היה נפתח בשעות הבוקר, ולידו ניצב בחור חביבי וחייכן. טוב לבו של המוכר, בתוספת חוש מכירה מפותח, גרמו לרבים להגיע דווקא לדוכן זה של מפעל הפיס. זה היה דוכן אחד מיני רבים, אך כל דוכן והסיפור שלו. מי אינו מכיר את הקונים העתיקים, בעלי האמונות התפלות שיש להם נוסח לכל מספר. והם לא יתיאשו לעולם. הם אף ישכנעו אותך כי הסיכוי יאיר להם פנים, דווקא בדוכן של פלוני ועל ידי מוכר פלמוני.

גם למשה, המוכר החביב, היו קונים קבועים. דבר לא היה מונע בעדם להגיע אליו בשעה קבועה ביום בשבוע. גשם זולף או שמש קופחת לא יעצרו אותם בדרכם אל הדוכן "שלהם". סיפורנו מתחיל עם בוקר, כאשר משה עמד לצאת כדרכו אל הדוכן. בדרך כלל, הכין לעצמו את הסנדוויץ", אי אילו מיני מתיקה, ואת היתר היה משלים באחת החנויות שהיו בקרבת דוכנו. משום מה, הפעם בטרם יצא מהבית הגיעה אחותו ובידה חבילת וופלים. במילים כמו של אימא היא הפצירה בו שייקח אותם עמו: "זה משהו אישי שמבטא את הדאגה שלי ואת הערכה שלנו אליך".

באותם ימים ר' משה החל להתחזק ביהדותו ובשמירת המצוות. הוא הלך והתקדם בצעדים גדולים, ואותו יום תענית אסתר היה. הוא ידע שלא יאכל, ואין טעם לקחת את האוכל עמו. אבל האחות ביקשה, והיא באה במיוחד. כהרף רגע הבזיקה בו מחשבה: 'שיהיה לי במה לשבור את הצום'. "תודה", אמר ולקח את חבילת הוופלים.
הוא תחב אותם לכיס מעילו ויצא לדרך.

כפי שספרנו, לכל דוכן יש את הדמויות הקבועות השייכות אליו. גם למשה ידידנו היו מלבד הקונים המתחלפים עוד כמה אנשים שנקשרו בו ובדוכנו. אחד מהם היה אדם ללא זהות ולא בית ומשפחה. הומלס, נטול קורת גג, שכל רכושו הסתכם במזרן מתפורר שאותו היו פורש בצדי דרכים, ומתגולל עליו כשהוא נרעד בקור או סובל מהחום הכבד. בין משה והאלמוני נטוו ברבות הימים קשרים מיוחדים. מדי פעם היה מחוסר הבית פונה למשה ומבקש ממנו באלם קול דבר מה. במרבית המקרים, רק העיניים העצובות דיברו בשתיקה מתחננת. ר' משה, שכאמור היה טוב לב, היה משתדל לעזור לו ולמלא את בקשותיו של האיש שאפילו לא ידע את שמו. בדרך כלל, היה מעביר לידיו מספר שקלים, כדי שיוכל להחיות בהם את נפשו.

באותו יום בו עוסק סיפורנו, ניגש משה ללא תכנון מוקדם אל המזרן, ושם לב כי האלמוני נראה תשוש ורעב באופן מיוחד. פניו היו צבועים בחיורון צורם ומדאיג, ומצבו מעורר

רחמים. הוא סימן לר' משה כי הוא רעב, וכאמור גוון פניו שהיה כלובן פני בר מינן העיד כי דבריו כנים ואמיתיים.

בתחילה סבר משה להעניק לו סכום כסף שיקנה בזריזות מנת אוכל באחד הקיוסקים הפזורים באזור, אבל האלמוני משך בכתפיו. בעיניים זועקות הוא הצביע על חבילת הוופלים, שבצבצה מכיסו של בעל הדוכן.

מהעיניים עלתה שוועה. ר' משה לא חשב הרבה ומסר לו את חבילת הוופלים ששכנו לבטח בכיס מעילו. מחשבה עבר בראשו: "הלא זה האוכל שהבאת אתך. מה תאכל אתה עוד מעט, כשיסתיים הצום?", ניסה היצר הרע לשכנע, למנוע. אך הוא דחה את המחשבה הרעה והסיט אותה בנחישות. מראהו של האלמוני לא הותיר מקום לספקות וללבטים. הוופלים עשו את דרכם אל בטנו של האלמוני בטרף בולמוסי. הצבע החל לחזור לפניו וגם משה חזר אל דוכנו, ממתין לקונים שטרם הגיעו.

אותו יום כאמור היה ערב פורים. התנועה הייתה רבה, עירנית, ועוברים ושבים מיהרו אל מרכז הקניות הגדול הממוקם בסמוך. "דיזינגוף סנטר" היה מקום הומה גם בסתם יום של חול. אבל באותו יום זה בלט שבעתיים. היה זה יום של שמש ועליזות. עשרות בני נוער מחופשים נהרו אל המקום.

אך לפתע בבת אחת, השתנה הכול. מחבל מתאבד, חבר בארגון החמאס, נשא מטען חבלה גדול ורב עוצמה במשקל עשרים ק"ג, שהכיל מסמרים וחלקי מתכת שנועדו להגביר את התופת. לאחר הריגתו של "המהנדס" יחיא עייש, יימח שמו וזכרו, ביקש ארגון המוות להוציא לפועל פיגוע נקמה על הסרתו של רב המרצחים מרשימת המבוקשים החיים. המחבל הוברח מעזה דרך מעבר קרני. משהגיע לתל אביב ניסה להיכנס אל מרכז הקניות ההומה. בגלל האבטחה בכניסה לקניון הוא נסוג והחליט לפוצץ את עצמו על אי תנועה במעבר חציה באמצע הרחוב בצומת ההומה של פינת הרחובות דיזינגוף – קינג ג'ורג'. בתוך המולת הרחוב הוא הבין שאיש לא שם לבו אליו. כך המתין לרגע קריטי בו יצטברו ברחוב מספר גדול של עוברי אורח, רגע שלא איחר לבוא. השלווה הופרה ב'בום' גדול, כשהמרצח ביצע את תוכניתו השטנית והזדונית ופוצץ את עצמו יחד עם כל העומדים במעבר החציה.

האסון היה גדול. בבת אחת נגדעו חיים. שלושה עשר איש נהרגו, ה' יקום דמם. מאה עשרים וחמשה נפצעו, רובם באופן קשה, וכאלו שנפצעו רק קל יותר, היו מוטלים חסרי אונים על הכביש והמדרכות. הקולות העליזים פינו את מקומם לזעקות שבר שהתערבו ביללות הסירנות. אנשי עזרה ראשונה התערבו באנשי זק"א ובאנשי חסד של אמת. אזעקות רכבי הביטחון וההצלה רק הוסיפו למראה הנורא שהתרחש ולרקע הקשה.

ר' משה? דקות ספורות קודם לכן הרהר בכך שתכף יצטרך לשבור את הצום, ואוכל אין בידו. הוא היה רעב מאוד אחרי שעות של עמידה על הרגליים ושכנוע של מוכר כשרוני, בגרון ניחר. כיוון שבטנו כבר אותתה ותבעה את ריקנותה והוא עדיין לא היה מורגל בצומות, רצה להכין מזון לרגע שבו יהיה מותר לו לאכול, שלא יצטרך להמתין. ברגע של הפוגה מלחץ רוכשה הכרטיסים, הוא נטש את דוכנו למספר דקות ונכנס אל אחת מחנויות המזון הסמוכות לקנות חבילת ופלים חדשה או מאכל אחר.

באותה שניה אירע הפיצוץ מטרים ספורים מהדוכן! הדוכן שלידו ניצב, נוקב ברסיסי מתכת. אחד מהקונים שהמתין לו שם נפצע קשה בידו, ור' משה לא נפגע כלל!!! הרסיסים שהתפזרו ברדיוס רחב לא הגיעו אל תוך החנות שבתוכה שהה בשנייה של הפיצוץ. בזכות חבילת הוופלים שנתן לאיש מסכן, הוא נאלץ לעזוב את המקום ולקנות לעצמו משהו חילופי לאכול.

בזכות הצדקה והחסד, הוא נאלץ להימלט על נפשו. אבל השמחה על הנס הפרטי שלו התערבבה עם רגשותיו הקשים על נפגעי הפיגוע הקשה. הטראומה הקשה, המראות והנפגעים לא הניחו לו לחזור אל המקום במשך מספר חודשים.

בימי הקיץ התקיים בגני התערוכה יריד, ור' משה הציב במקום את דוכנו החדש שלו. אלפים רבים הלכו ובאו באותם ימי התערוכה, חלקם פקדו גם את דוכנו. באחד מאותם ימים עמוסים נגשה אל הדוכן שלו אישה בוכה בקול גדול, ואינה מצליחה להירגע. "מה קרה?", שאל משה מופתע. בקול קרוע ובבכי חסר מעצור היא התייפחה: "מה, אתה חי? אני גרה בדיוק מעל הדוכן שלך שהיה ברחוב דיזינגוף. כאשר אירע הפיצוץ הנורא, ראיתי את הכול פרוש מתחתיי: הרוגים, פצועים ודם שפוך. הדוכן שלך היה ממש מטרים מהמקום, והייתי בטוחה שקרה לך הגרוע מכול, אפילו הכיסא שלך היה מוכתם בדם. אחר כך לא חזרת למקום, וזה חיזק אצלי את הוודאות שנפגעת באותה תופת נוראית. והנה פתאום הבחנתי בך ושפשפתי עיניים כלא מאמינה. אתה כאן חי וקיים!", בכתה בדמעות של שמחה.

משה ידע וגילה לחבריו את סודו. בעל הנס הכיר היטב בנסו, וידע להניח את האצבע על הדופק: צדקה תציל ממוות.

כישורי המכירה שלו הועברו ממכירת כרטיסי פיס, להשקעה בטוחה שאין בה הימור: איסוף כספים לטובת הישיבה הקדושה "נתיבות עולם" שאליה נקשר. תמונתו בכניסה ל"נתיבות עולם" לצד הקופות, נחרטה אצל רבים בלבבות.

אותה צדקה העניקה לר' משה ארבע עשרה שנות חיים נוספות. י"ד שנים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים! הוא הוסיף להתחזק והעפיל במעלות הסולם העולה בית קל. טיפס משלב לשלב, מנדבך לנדבך, עד לאותו ניתוח שהסתבך והוליד את האיש היקר לבית עולמו, יהי זכרו ברוך.